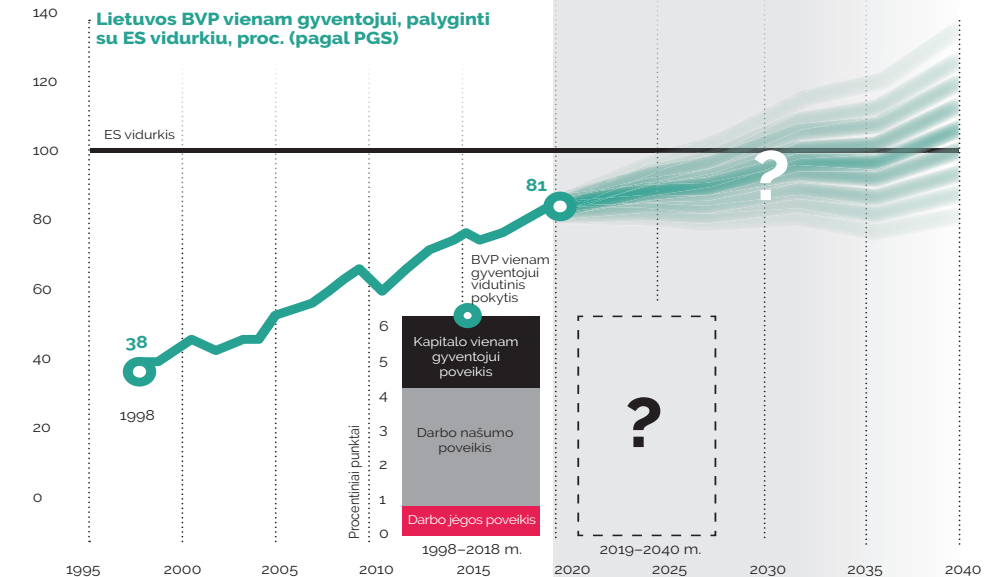

Darbotvarkė 2030

**KAIP IŠVENGTI ILGALAIKĖS STAGNACIJOS, KAI BAIGIASI
NATŪRALIOJI KONVERGENCIJA?**

Dešimtmečio iššūkių esmė

Po Nepriklausomybės atkūrimo Lietuvos ekonomikos konvergencija buvo sparti, tačiau...

...ateityje ekonomikos konvergencijos spartą reikšmingai ribos prastėjanti Lietuvos demografinė padėtis.

Svarbiausi konvergencijos ir darbo rinkos iššūkiai

Žemas investicijų ir kapitalo lygis
Žemas darbo našumas ir ekonomikos sudėtingumas
Negerėjantys švietimo sistemos rezultatai
Ilgūdžių neatitiktis
Gyventojų skaičiaus mažėjimas
Trumpa gyvenimo trukmė ir didelis mirtingumas
Didelis vyresnio amžiaus gyventojų struktūrinis nedarbas

Galimi iššūkių sprendimo būdai

Didesnės investicijos
Daugiau lėšų inovacijoms ir MTEP
Švietimo sistemos reforma
Suformuoti optimalią migracijos politiką ir ją įgyvendinti
Efektyviau paskatinti gyventojus rūpintis sveikata, peržiūrėti sveikatos apsaugos sistemos išlaidas ir jas optimizuoti
Efektyviau panaudoti aktyvias darbo rinkos priemones

Konvergencijos sulėtėjimas („middle income trap“) - Pasaulyje žinomas reiškiny

Public Disclosure Authorized

DEVELOPMENT
RESEARCH

Research & Policy Briefs

From the World Bank Malaysia Hub

No.1, March 2016

The Middle-Income Trap: Myth or Reality?

Greg Larson, Norman Loayza, Michael Woolcock

The “middle-income trap” may be a myth. Nonetheless, it provides impetus for policymakers to reassess their strategies based on productivity improvement once the traditional sources of economic growth have lost their strength.

Historical experience and empirical evidence show that the transition from middle-income to high-income levels takes time, and requires countries to pursue consistently sound but evolving policies to maintain the fundamental drivers of economic growth. Different stages of growth call for different strategies and policies, and the right reforms often take time to impact economic growth.

What does the empirical evidence suggest?

Latin America and the Middle East seem to provide compelling empirical support for the phenomenon of a middle-income trap, as many economies in both regions have remained at middle-income levels for four or five decades. Indeed, out of 101 middle-income countries in 1960, approximately 13 became high-income by 2008 based on per capita income level relative to the United States: Equatorial Guinea; Greece; Hong Kong SAR, China; Ireland; Israel; Japan; Mauritius; Portugal; Puerto Rico; Republic of Korea; Singapore; Spain; and Taiwan, China. (Figure 1 tells a more optimistic story, as discussed below.) A growing body of research and analysis has sought to examine why so few middle-income countries have transitioned to high-income status and the policy approaches that can be pursued to enable more of them to do so. Analyses vary considerably, however, and in many cases come to opposite conclusions.

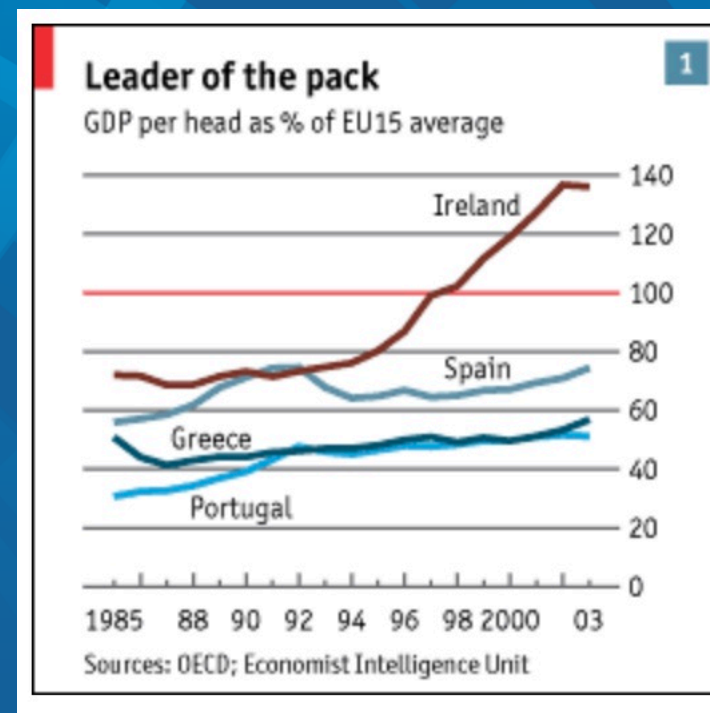
Europietiškos konvergencijos istorijos: vienintelė Airijos sėkmė

The Economist

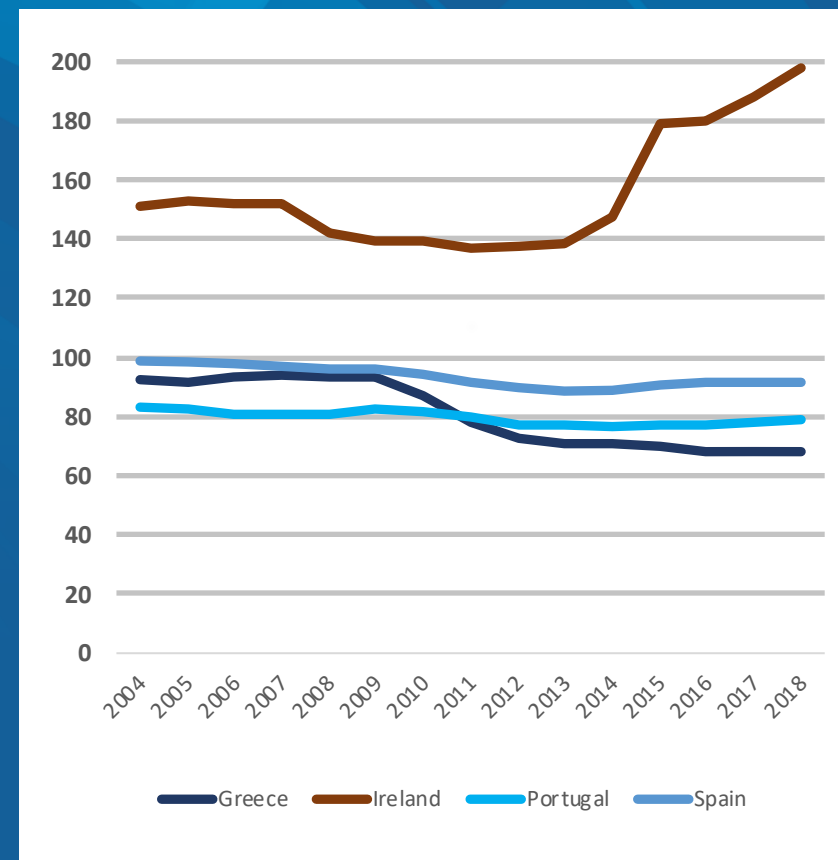
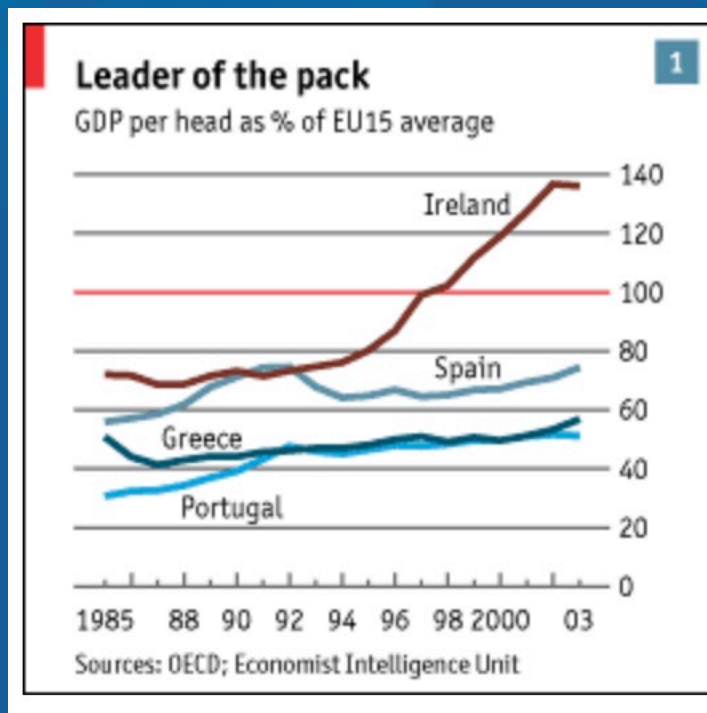
Special report Oct 16th 2004 edition

The luck of the Irish

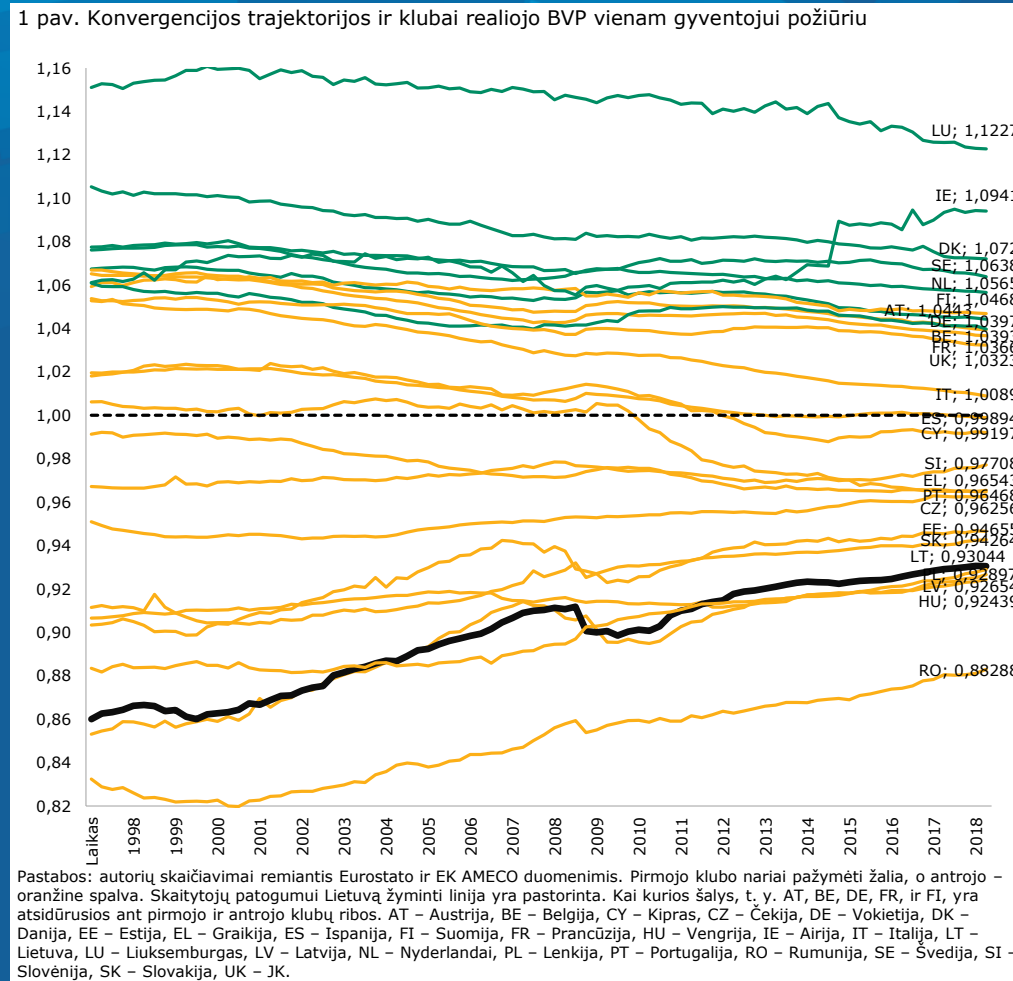
The economic boom that spawned the “Celtic Tiger” has transformed Ireland. But, asks John Peet (interviewed here), can it last?

Graikijos, Portugalijos, Ispanijos ilgalaikė stagnacija

Centrinės Europos konvergencijos lėtėjimas

Šaltinis: „Lietuvos ekonominės konvergencijos ir darbo rinkos iššūkiai“, Teminių straipsnių serija, Nr. 31/2020. Lietuvos bankas

Pagrindiniai augimo faktoriai

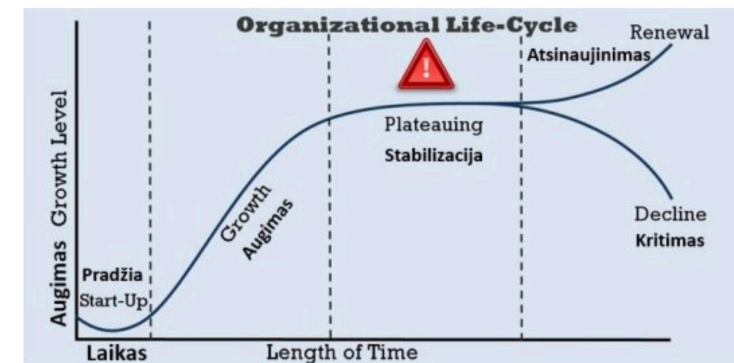
- Darbo jėgos prieaugis
- Kapitalo prieaugis
- Produktyvumo prieaugis
- Nei darbo jėgos, nei kapitalo prieaugio iki 2030 nenumatoma.
- Ar galimas produktyvumo prieaugis?
- Ar galime pakartoti Airijos sėkmės formulę - „modernisation by Invitation“?

Idėjų stagnacija lemia Augimo stagnaciją

- Idėjinė mažakraujystė - lėtinė valstybės liga:
- Lietuvai reikia naujos ilgalaikės Augimo, ne tik momentinės Perskirstymo darbotvarkės
- Reikia darbotvarkės dešimčiai metų, ne vien tik metams ar 4 metams

• Reikia „Darbotvarkės 2030“

Neišsikeldamos naujų tikslų ir neplanuodamos naujo augimo etapo, organizacijos nustoja augti ir, paprastai, miršta.

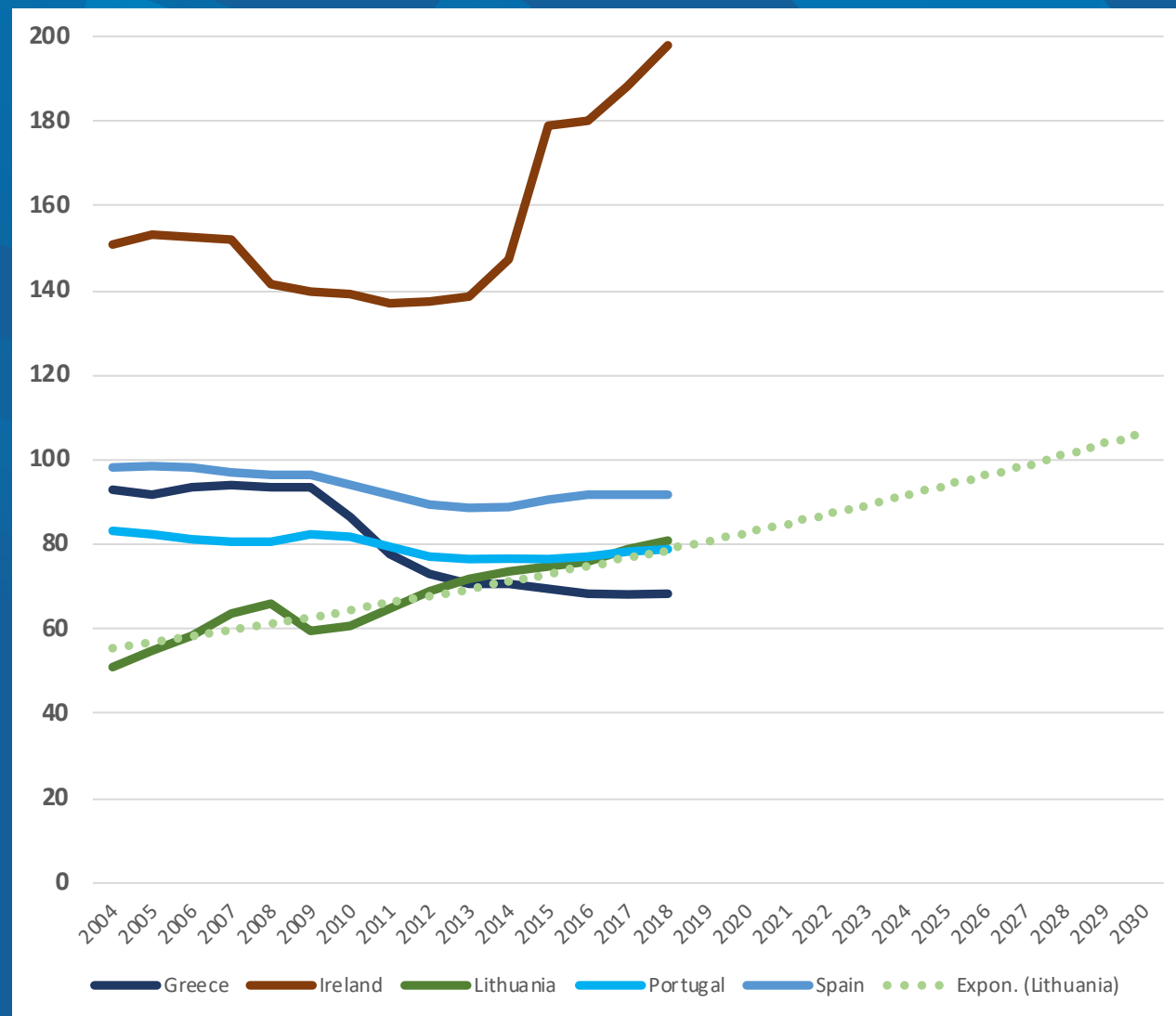
Interpretacija ir vertimas Romo Švedo. Šaltinis: www.pinterest.com.

Kas kaltas ir Ką daryti?

- Partijų Susitarimų žanras išsisemia - partijų susitarimai yra sėkmingi tik dėl konkrečių, paprastai suprantamų veiksmų: 2 % BVP gynybai ar pan.
- Partijų susitarimai dėl Švietimo reformos ar Sveikatos reformos yra neveiksmingi, nes juose nėra intelektualaus turinio ir nėra instrumentų jiems įgyvendinti
- Susitarti reikia dėl 8-10 aiškių projektų įgyvendinimo, o ne dėl „geresnio gyvenimo“ ar „švietimo reformos“ (be turinio) siekio
- Susitarti turi ne vien tik partijos, bet platesnis valstybės elitas

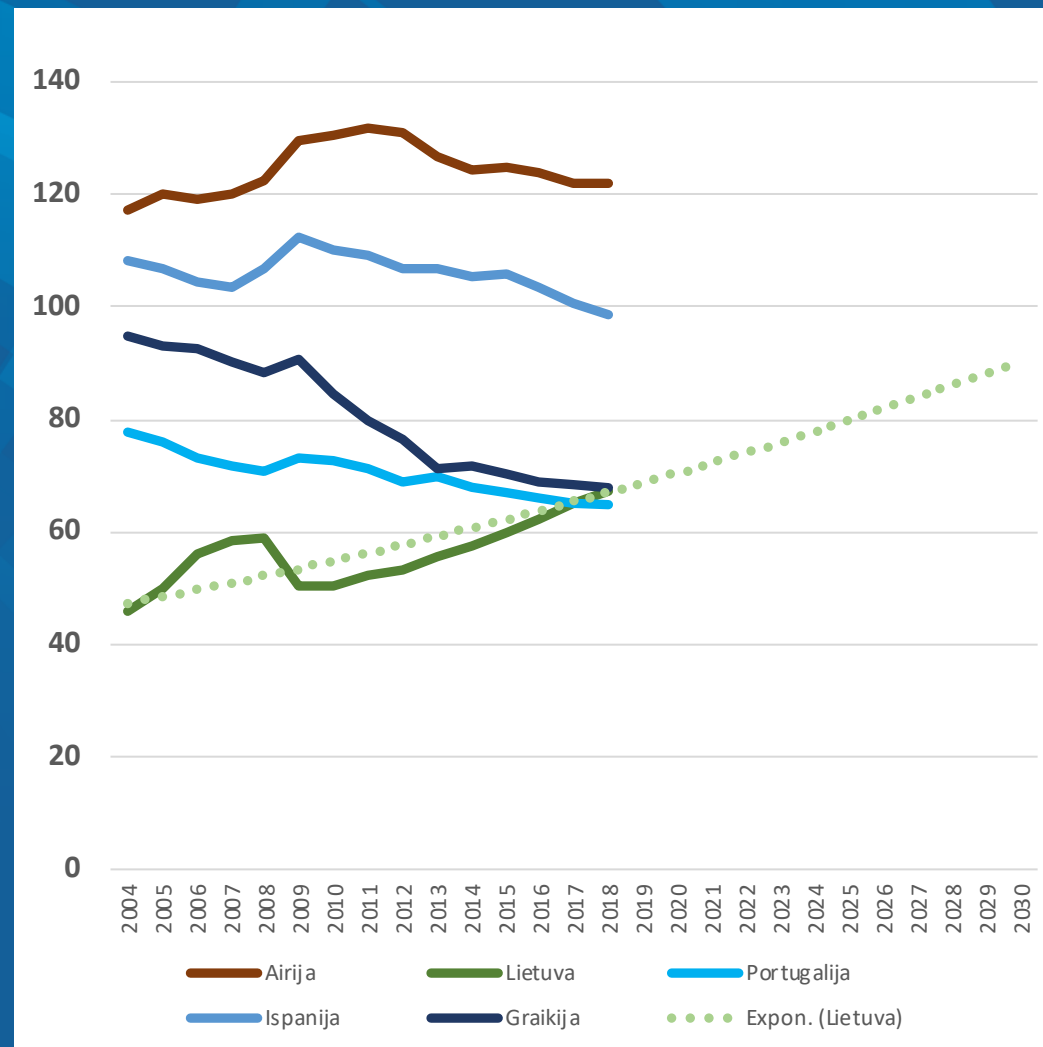
Darbotvarkė 2030: Augimo tikslai

1. Iki 2030 m. BVP/capita turi pasiekti 100 proc. ES vidurkio

Darbotvarkė 2030: Augimo tikslai

2. Iki 2030 m. VDU turi
pasiekti 100 proc. ES vidurkio

Darbotvarkė 2030: Augimo svarbiausieji projektai

(žr. publikaciją „Darbotvarkė-2030“: nuo dugno į ambicingas aukštumas“, Delfi, 2019.11.06.)

1. Biudžetas - 35 proc. BVP perskirstymas per biudžetą (2022 m.)
2. Universitetai - 2 Pasaulinio Lygmens Universitetai (VU ir KTU) (2030 m.)
3. Švietimas - Lietuva Nr.1 tarp ES valstybių pagal PISA tyrimus (2030 metai)
4. Inovacijos ir aukštųjų technologijų pramonė - (5+5+5) proc. nuo BVP 3-ose prioritetinėse aukštųjų technologijų srityse: biotechnologijos ir farmacija; lazeriai ir fotonika; IT ir fintech'as (2030 m.)
5. Sveikatos apsauga - mirtingumas nuo svarbiausių ligų lygus arba mažesnis ES vidurkiui (2025 metai)

Darbotvarkė 2030: Augimo svarbiausieji projektai

6. Regionai:

- 10 regioninių pramonės augimo centrų - ekonomiškai turi augti ne tik Vilnius, Kaunas ir Klaipėda. Su valstybės pagalba pritraukiant investicijas turi augti Šiauliai, Panevėžys, Alytus, Marijampolė bei kiti regionų centrai (2025 m.)
- Valstybės atsakomybe įgyvendinamas „Žmonių Standartas - 2030“, leidžiantis siekti, kad žmonių gyvenimo sąlygos valstybės (ne vien tik savivaldybių) pastangomis gerėtų ne tik miestuose, bet ir kaimiškose vietovėse

Darbotvarkė 2030: Saugumo darbotvarkės svarbiausieji projektai

7. Elektros sistemos kontinentinė sinchronizacija ir Astravo AE elektros ekonominė blokada - (2020-2025 m.)
8. Gynyba - 2.5 proc. nuo BVP (nuo 2025 m., o ne nuo 2030 m.)
9. Rytų Partnerystė - 2027 metais (Lietuvos 2-asis pirmininkavimas ES Tarybai) Ukraina, Sakartvelas, Moldova tampa kandidatėmis į ES. „ES Trio Strategijos 2030“ nuoseklus įgyvendinimas
10. Europietiška Rusija - Lietuvos iniciatyva Vakaruose gimsta „Europietiškos Rusijos“ strategija (2021 m.), kurios tikslas - padėti Rusijai sugrįžti į europietiško vystymosi kelią (po Putino)

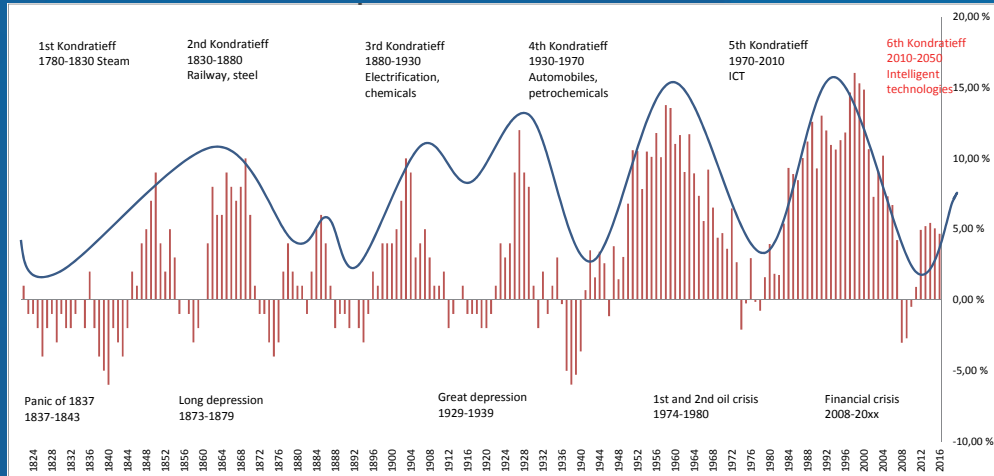
Darbotvarkės 2030 įgyvendinimas

Lietuvos Pirmininkavimo 2013 metais ES Vadovų Tarybai projekto sėkmingo įgyvendinimo pavyzdys:

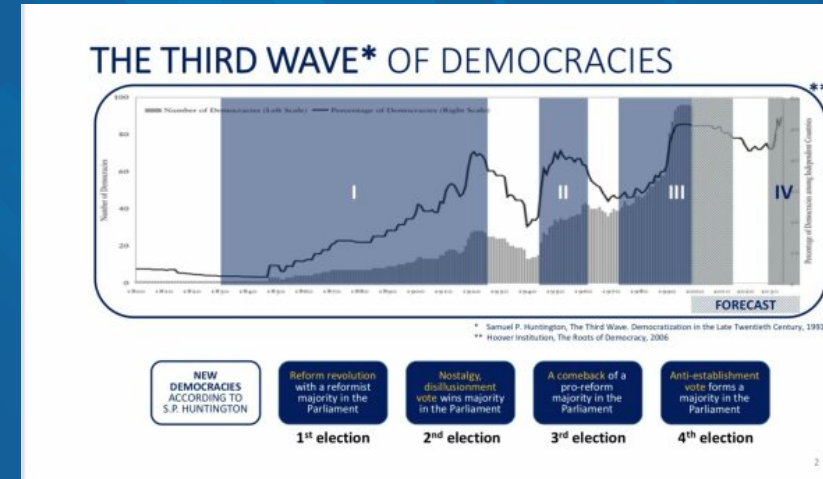
- Aiškus tikslas
- Aiškus standartas
- Papildomi kvalifikuoti žmogiškieji resursai
- Papildomi pakankami finansiniai resursai

Pasaulis 2030: neišvengiami pokyčiai

6-oji Kondratjevo banga (K-wave):

4-oji Huntingtono Demokratizacijos banga

Pasaulis 2030: iššūkiai demokratijai

- Postkrizinio populizmo pabaiga ar *identity populizmo* pradžia?
- Demokratija industrinėje visuomenėje ir demokratija postindustrinėje visuomenėje?
- Kieno įtakos didesnės: globalių procesų ar nacionalinių valdžių?

Kas toliau?

- Prisipažinimas: nebesugebame įgyvendinti didelių ir esminių pertvarkų
- Netikėkite tais, kurie sako, kad viską žino ir tais, kurie sako, kad iki šiol nieko nebuvo padaryta
- Partijų susitarimai ir „profesionalų valdžios“ neišgelbėja ten, kur reikia gilesnio intelektualinio supratimo
- Esame „valstybės politikos“ sugebėjimų krizėje
- Kiekviena suvokta krizė yra geras postūmis. Nepraleiskime šios galimybės
- Išmokime kalbėtis dėl didelių dalykų
- Išmokime kalbėtis, o ne vien tik bartis